

Florin Ioniță (coordonator)

Elena Cârstocea • Monica H. Columban • Dorina Kudor • Lenuța Sfirlea

Limba și literatura română

caietul intelligent

Comunicare orală. Lectură. Redactare.

Elemente de construcție a comunicării. Elemente de interculturalitate

6

CUVĂNT-ÎNAINTE	5
EVALUARE ÎNIIĂLĂ	7
TEST DE EVALUARE ÎNIIĂLĂ 1	9
TEST DE EVALUARE ÎNIIĂLĂ 2	12
COMUNICARE ORALĂ	15
Contextul de comunicare: locul și momentul interacțiunii, relația dintre interlocutori, identitatea interlocutorilor, cunoștințele comune legate de tema discuției	17
Dicția, importanța ei în interacțiunile verbale	18
Strategii de concepere și de comprehensiune a textului oral:	
parafrizare, informații explicite și implicite, rezumare	19
Strategii de ascultare activă (I)	20
Strategii de ascultare activă (II)	21
Performarea actelor de limbaj: relația dintre structura lingvistică a actului de limbaj, intenția de comunicare și efectul actului de limbaj	22
Atitudini comunicative: interes, curiozitate, implicare, cooperare în activități de grup.	
Inteligența emoțională: exprimarea emoțiilor	23
<i>Evaluare (1)</i>	24
LECTURĂ	25
Textul narativ literar. Instanțele comunicării narrative: autor, narator, personaje	27
Narațiunea la persoana a III-a și la persoana I	29
Momentele subiectului/etapele acțiunii	31
Dialogul în textul literar	33
Textul descriptiv literar în proză	35
Textul descriptiv în versuri	36
Textul argumentativ	37
<i>Evaluare (2)</i>	39
Versificație: rima, strofa, măsura versurilor, ritmul (intuitiv)	40
Strategii de comprehensiune:	
reprezentări mentale, integrarea informațiilor textului în propriul univers cognitiv și afectiv	41
Strategii de interpretare:	
interpretarea limbajului figurat (epitetul, enumerația), discuții pe marginea textelor citite	43
Interese și aptitudini față de lectură	45
<i>Evaluare (3)</i>	46
REDACTARE	47
Planul textului. Redactarea ciornei	49
Rezumatul	51
<i>Evaluare (4)</i>	53
Transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă	54
Tipare textuale de structurare a ideilor: textul narativ	56
Tipare textuale de structurare a ideilor: textul descriptiv	57
Tipare textuale de structurare a ideilor: textul explicativ	58
Tipare textuale de structurare a ideilor: textul narativ-descriptiv (prezentarea unui proces ca succesiune de etape)	59
Adecvarea la temă	60
Stil: proprietatea termenilor, puritate și adecvare situațională	61
Stil: originalitate	63
Prezentarea textului: tabele corelate cu conținutul textului	64
Elemente auxiliare în scriere (paranteze, sublinieri)	65
<i>Evaluare (5)</i>	66
ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII	67
Predicatul nominal. Verbul copulativ a fi. Numele predicativ. Acordul numelui predicativ	69
Predicatul nominal. Acordul numelui predicativ	73
Subiectul neexprimat (inclus, subînțeles)	74
<i>Evaluare (6)</i>	77

Complementul. Complementul direct, complementul indirect și complementul prepozițional	78
Complementul direct	81
Complementul indirect și complementul prepozițional	82
<i>Evaluare (7)</i>	83
Circumstanțialul de mod	84
Circumstanțialul de timp	86
Circumstanțialul de loc	88
Norme de punctuație (virgula)	90
<i>Evaluare (8)</i>	91
Verbul. Actualizarea cunoștințelor	92
Modul conjunctiv	94
Modul condițional-optativ	96
Posibilități combinatorii ale verbului	98
Prepoziția	100
<i>Evaluare (9)</i>	101
Substantivul. Articolul. Prepoziția (actualizarea cunoștințelor)	102
Substantivul. Substantive colective. Substantive defective	103
Cazurile substantivului	105
<i>Evaluare (10)</i>	107
Articolul genitival	108
Punctuația vocativului	109
Corelarea funcției sintactice cu cazul morfologic	110
Posibilități combinatorii ale substantivului	112
<i>Evaluare (11)</i>	113
Pronumele personal flexiunea cazuală)	114
Pronumele reflexiv (diferența dintre pronumele reflexiv și pronumele personal)	116
Posibilități combinatorii ale pronumelui	117
Anticiparea și reluarea prin clitice pronominale în cazul unor complemente	118
Pronumele. Aspecte ortografice	119
<i>Evaluare (12)</i>	121
Adjectivul. Posibilități combinatorii ale adjectivului (I)	122
Adjectivul. Posibilități combinatorii ale adjectivului (II)	125
Adverbul. Tipuri de adverbe (de mod, de timp, de loc)	126
Adverbul. Gradele de comparație	129
<i>Evaluare (13)</i>	131
Ortoepie și ortografie. Structura fonologică a cuvintelor: diftong, triftong, hiat	132
Despărțirea în silabe (principiul fonetic)	134
<i>Evaluare (14)</i>	135
Vocabular. Cuvântul: formă și sens (sensul de bază și sensul secundar; sensul propriu, sensul figurat)	136
Rolul contextului în crearea sensului	139
Omonime. Cuvinte polisemantice	141
<i>Evaluare (15)</i>	143
Variație stilistică. Limba vorbită. Limba scrisă	144
<i>Evaluare (16)</i>	148
ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE	149
Valori etice în legendele popoarelor	151
Valori ale culturii populare în spațiul românesc	154
Limba română în Europa	157
<i>Evaluare (17)</i>	158
EVALUĂRI FINALE	159
TEST DE EVALUARE FINALĂ (1)	161
TEST DE EVALUARE FINALĂ (2)	164
TEST SUPLIMENTAR DE EVALUARE FINALĂ (I)	167
TEST SUPLIMENTAR DE EVALUARE FINALĂ (II)	169
TEST SUPLIMENTAR DE EVALUARE FINALĂ (III)	171
TEST SUPLIMENTAR DE EVALUARE FINALĂ (IV)	173
REZOLVĂRI (teste și evaluări)	175

3. (4 p.) Explică folosirea punctului la sfârșitul propoziției *Așa sunt ei.*

4. (4 p.) Precizează partea de vorbire pentru fiecare dintre cuvintele subliniate în secvența:
Cum deschizi tu computerul dimineța, uneori chiar înainte să te speli pe față, așa deschideam eu cartea. Nu pentru că eram vreo studioasă sau vreo tocilară.

5. (4 p.) Scrie un enunț în care substantivul *cartea* să aibă funcția sintactică de atribut.

6. (4 p.) Alcătuește o propoziție simplă despre lectură.

B

1. (4 p.) Scrie două structuri care constituie repere de timp.

2. (4 p.) Transcrie un enunț care se referă la plăcerea personajului-narator pentru citit.

3. (4 p.) Formulează o idee principală din primul paragraf.

C

(22 p.) Alcătuește câte un enunț în care să utilizezi cuvintele/structurile de mai jos.

- iau
- i-au
- sau
- s-au
- aș
- a-și
- odată
- o dată
- vii
- vi-i
- v-ar
- var

Contextul de comunicare: locul și momentul interacțiunii, relația dintre interlocutori, identitatea interlocutorilor, cunoștințele comune legate de tema discuției

Competența din programă vizată:

1.1. Rezumarea, pe baza informațiilor explicite și implicite, a unor pasaje din diverse tipuri de texte orale narative, monologate și dialogate (exerciții de ascultare activă, punând întrebări referitoare la o idee/o informație din textul audiat; identificarea sensului global al unui text audiat; extragerea informațiilor esențiale dintr-o intervenție a unui interlocutor).

Ascultă cu atenție textul citit de colegul tău/colega ta.

Eram într-un tren care mergea de la Magdeburg la Leipzig, un tren încet, murdar și supraaglomerat, ca toate cele care, după sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, străbăteau cu mult zgomot Germania, scoțând fum murdar. Pe atunci locuiam la Hamburg și mergem la o tipografie din Leipzig. [...]

Eu intrasem cam fără să vreau într-un compartiment unde se mai afla doar un singur domn, care purta ochelari de soare, lucru neobișnuit în acele vremuri. Înainte să intru, m-am gândit că putea fi compartimentul pentru diplomați și-am dat să ies, dar domnul mi-a făcut semn cu mâna să îndrăznesc, așa că m-am așezat în fața lui, la fereastră.

Era un om mai durduliu, de o vârstă incertă, îmbrăcat într-un costum negru. În buzunarul de la piept avea o batistă brodată, de un alb imaculat, care, cum am simțit când m-am apropiat, răspândea un miros de cuișoare. [...]

— Trenurile astea aglomerate sunt de groază, mi-a spus el când m-am așezat. Călătoriți în interes personal? [...]

Vorbea cu un accent pe care încă nu îl cunoșteam. Abia mai târziu aveam să aflui că era un accent italianesc.

— Trebuie să revizuiesc o carte în Leipzig, i-am spus.

(James Krüss, *Timm Thaler sau răsul vândut*)

I Completează enunțurile cu răspunsurile potrivite, pe baza textului ascultat.

1. Locul interacțiunii dintre cele două personaje este
2. Momentul interacțiunii dintre cele două personaje este
3. Relația dintre cele două personaje este
4. Tema discuției dintre cei doi călători este
5. Domnul din compartiment are un accent

Timpu pentru rezolvarea cerinței: 5 minute

II Răspunde oral unui coleg/unei colege la următoarele cerințe:

1. Detaliază contextul de comunicare, valorificând informațiile din text, precum și din harta alăturată.
2. Prezintă identitatea celor doi călători.
3. Rezumă oral conținutul textului.

Timpu pentru rezolvarea cerințelor:

5 minute

Competența din programă vizată:

1.2. Prezentarea unor informații, idei, sentimente și puncte de vedere în texte orale, participând la discuții pe diverse teme sau pornind de la textele citite/ascultate (elaborarea unui text oral pornind de la un enunț dat/de la o imagine dată; exerciții de întrerupere/reluare a textului oral pentru a realiza ipoteze asupra mesajului și pentru a le confirma/infirma).

- I Distribuie, în coloanele tabelului „Pronunță corect!”, următoarele cuvinte, acordând atenție rostirii lor: *exemplu, este, exact, efectua, eu, examen, expediție, textil, elev, ele, exigent, aviație, exclus, ziar, éra, erá.***

Pronunță corect!

x [cs]	x [gz]	e [e]	e [ie]	vocale în hiat

Tim pentru rezolvarea cerinței: 3 minute

- II Memorează versurile de mai jos, apoi recită-le într-un ritm care să asigure pronunțarea clară și corectă a cuvintelor. Repetă recitarea, accelerând ritmul de rostire. Încearcă să eviți erorile de pronunție.**

1. *Cele șapte muze
Cu priviri de zuze
Scriu să se amuze
Versuri andaluze!*

2. *Capra-n piatră a călcat
Piatra-n patru a crăpat,
Povestea s-a terminat!*

3. *Știu că știi că știuca-i știucă,
Dar mai știu că știuca-i pește
Și că știuca se mănâncă,
Și că știuca se prăjește.*

Tim pentru rezolvarea cerinței: 10 minute

- III Rostește următoarele enunțuri, folosind intonația potrivită, marcată prin semnul de punctuație:**

a. *Doar nouă și vouă ne-au dat câte nouă ouă.*

b. *Doar nouă și vouă ne-au dat câte nouă ouă?*

c. *Doar nouă și vouă ne-au dat câte nouă ouă!*

d. *Doar vouă și nouă ne-au dat câte nouă ouă...*

- IV Imaginează-ți următoarea situație: Prietenul tău îți povestește o întâmplare veselă la care a fost martor în timp ce se afla într-un magazin, la cumpărături. Scrie un dialog de 5 – 6 replici purtat între tine și prietenul tău, în care să integrezi și două dintre următoarele formule de menținere a dialogului: *Ce spui?, Vorbești serios?, Și...?, Nu pot să cred!, Hm!* Citește-l apoi împreună cu un coleg/o colegă.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tim pentru rezolvarea cerinței: 10 minute

UBRIS | We know books

Strategii de concepere și de comprehensiune a textului oral: parafrazare, informații explicite și implicite, rezumare

Competența din programă vizată:

1.1. Rezumarea, pe baza informațiilor explicite și implicite, a unor pasaje din diverse tipuri de texte orale narrative, monologate și dialogate (transformarea unei secvențe dialogate în monolog; formularea ideilor principale dintr-un mesaj; extragerea informațiilor esențiale dintr-o intervenție a unui interlocutor).

Citește textul.

— Tom, când o să-ți aduci aminte odată și-odată, o să fie prea târziu și o să-ți pară rău că n-ai ținut mai mult la mine și că nu te-ai purtat mai bine, când ți-ar fi fost atât de ușor.

— Mătușico, de ce vorbești așa, știi foarte bine că țin la tine, spuse Tom.

— Aș ști și mai bine dac-ai dovedi-o prin purtările tale.

— Acum îmi pare rău că nu mi-a dat prin gând, zise Tom, cu glas de căință, da' să știi că într-o noapte te-am visat.

Tot e ceva, nu?

— Mare lucru nu e, să viseze știe și cotoiul, dar tot e mai bine ca nimic. Și ce-ai visat?

— Uite, miercuri noaptea am visat că tu ședeai colo lângă pat și Sid ședea pe lada de lemne, și Mary alături de el.

— Așa și ședeam. Așa ședem întotdeauna. Îmi pare bine că-n visele tale ți-ai adus aminte măcar de atâta lucru.

(Mark Twain, *Aventurile lui Tom Sawyer*)

I 1. Precizează motivul reproșului adresat lui Tom de către mătușa sa.

.....

2. Transformă replicile mătușii lui Tom într-un monolog. Citește-l apoi cu voce tare.

.....

.....

3. Care dintre următoarele cuvinte crezi că indică informațiile esențiale din dialogul de mai sus: *reproș, vis, părere de rău, ladă de lemne*?

Țimp pentru rezolvarea cerințelor: 5 minute

II 1. Formulează două idei principale din text.

.....

.....

2. Rezumă conținutul fragmentului. Ai în vedere ca acest rezumat să poată fi rostit în maximum un minut. Verifică-te cronometrând în timp ce rostești, păstrând adecvate intonația și ritmul vorbirii.

.....

.....

Țimp pentru rezolvarea cerințelor: 10 minute

Competența din programă vizată:

1.2. Prezentarea unor informații, idei, sentimente și puncte de vedere în texte orale, participând la discuții pe diverse teme sau pornind de la textele citite/ascultate (elaborarea unui text oral pornind de la un enunț dat/de la o imagine dată; exerciții de întrerupere/reluare a textului oral pentru a realiza ipoteze asupra mesajului și pentru a le confirma/infirma).

- I** **Imaginează o conversație plăcută, de 3 – 4 replici, între tine și un coleg/o colegă de clasă, în timp ce ieșiți pe poarta școlii și vă îndreptați spre casă. Însotește replicile cu precizări privind atitudinea, gesturile, mimica sau intonația.**

.....

.....

.....

.....

Timp pentru rezolvarea cerinței: 8 minute

- II** **Scrie un dialog de 3 – 4 replici, purtat de cele două fete, care să fie în concordanță cu atitudinea pe care o au în fotografie.**

.....

.....

.....

.....

Timp pentru rezolvarea cerinței: 8 minute

- III** **Scrie un dialog de 3 – 4 replici, purtat de cei doi copii, care să fie în concordanță cu situația în care sunt surprinși în fotografie.**

.....

.....

.....

.....

Timp pentru rezolvarea cerinței: 8 minute

- IV** **Imprimă/desenează, pe o coală de hârtie, conturul palmelor tale. Desenează pe palma mâinii drepte o imagine care exprimă bucuria, iar pe cea a mâinii stângi, o imagine care exprimă tristețea. Scrie apoi pe degete enunțuri pe care le folosești atunci când simți bucurie, respectiv tristețe.**

Timp pentru rezolvarea cerinței: 10 minute

Competența din programă vizată:

1.3. Adecvarea comunicării nonverbale și paraverbale la o situație dată, evidențind ideile și atitudinile, în situații de comunicare față-in-față sau mediată (relatarea de întâmplări, folosind mima, pantomima; jocuri de rol cu folosirea dialogului pe diverse teme de interes; exerciții de identificare a două elemente paraverbale utilizate de un participant într-o situație de comunicare).

I Într-un text dialogat, autorul poate utiliza în locul cuvintelor diferite semne de punctuație pentru a sugera reacțiile, atitudinea, gesturile, mimica sau intonația vocii vorbitorilor ori pentru a arăta că legătura între cei ce discută se menține fără ca vorbitorul să fie totuși întrerupt de ascultător. Scrie în casetă litera corespunzătoare semnificației următoarelor semne care, într-un dialog, pot înlocui cuvintele unuia dintre vorbitori.

— ...

— !!!

— ...?!

a. mă întreb dacă-i chiar așa cum spui

b. nu știu ce să zic

c. nu-mi vine să cred

Țimp pentru rezolvarea cerinței: 2 minute

II Scrie câte un dialog format din două replici, purtat de colegi din clasa ta, în care răspunsurile să fie înlocuite de următoarele de semne de punctuație:

a. —
— ...

b. —
— !!!

c. —
— ...?!

Țimp pentru rezolvarea cerinței: 6 minute

III Citește cu voce tare cele două enunțuri, accentuând cuvântul subliniat. Identifică elementul paraverbal și explică diferențele de sens.

a. Tu crezi că vei reuși în viață fără să depui efort.

b. Tu crezi că vei reuși în viață fără să depui efort.

a.
.....

b.
.....

Țimp pentru rezolvarea cerinței: 4 minute

Performarea actelor de limbaj: relația dintre structura lingvistică a actului de limbaj, intenția de comunicare și efectul actului de limbaj

Competența din programă vizată:

1.4. Participarea la interacțiuni verbale simple cu mai mulți interlocutori, având în vedere cantitatea și relevanța informației transmise și primite (exerciții de extragere a unor informații dintr-un dialog).

Citește textul.

Parcul terasat era făcut după moda franceză. Arborii și tufișurile tăiate sub formă de cub, con sau sfere probabil că erau plantate cu rigla, atât de drepte erau aleile și de exacte rondurile. Fiecare terasă era decorată altfel.

— *Vă place parcul, domnule Thaler?*

— *Este o problemă de matematică rezolvată perfect, baroane!*

Lovaid a râs.

— *Vă exprimați foarte politicos disprețul, domnule Thaler. Trebuie să spun că vă dezvoltăți admirabil.*

— *Când un asemenea tânăr nu spune ce crede înseamnă că nu crește foarte bine, a intervenit Selek Bei, care călărea pe lângă ei.*

(James Krüss, *Timm Thaler sau râsul vândut*)

I Citește fiecare dintre următoarele afirmații și încercuiește litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera G, dacă o consideri greșită.

1. **A G** Prin întrebarea adresată domnului Thaler, baronul vrea să obțină o apreciere favorabilă din partea interlocutorului.

.....

2. **A G** Răspunsul domnului Thaler demonstrează că n-a înțeles întrebarea care i-a fost adresată.

.....

3. **A G** Râsul lui Lovaid exprimă faptul că este totuși mulțumit de răspunsul domnului Thaler.

.....

4. **A G** Selek Bei consideră, dimpotrivă, că răspunsul domnului Thaler este nesincer.

.....

Timp pentru rezolvarea cerinței: 5 minute

II Notează intenția de comunicare asociată fiecăreia dintre replicile dialogului de mai jos.

Vlad: Ce notă ai obținut la testul de la istorie? 🧐	
Ioana: De ce te interesează?! 😏	
Vlad: Voiam să știu... 🧐	
Ioana: De ce vrei să știi? 🤔	
Vlad: ... 😞	
Ioana: Nu știi de ce vrei să știi sau nu vrei să știi de ce vrei să știi?... 🤔	

Timp pentru rezolvarea cerinței: 5 minute

Atitudini comunicative: interes, curiozitate, implicare, cooperare în activități de grup.

Inteligența emoțională: exprimarea emoțiilor

Competența din programă vizată:

1.3. Adecvarea comunicării nonverbale și paraverbale la o situație dată, evidențiind ideile și atitudinile, în situații de comunicare față-în-față sau mediată (relatarea de întâmplări, folosind mima, pantomima).

- I Munca în echipă poate fi atât cheia succesului, cât și, uneori, a eșecului. Citește povestea de mai jos, apoi imaginează un dialog de 3 – 4 replici între personaje. Acordă atenție exprimării următoarelor emoții: bucurie, încredere, supărare, reproș, dezamăgire.**

Odată, patru personaje numite Toată Lumea, Cineva, Oricine și Nimeni lucrau împreună. Ceva important trebuia făcut și a fost repartizat lui Toată Lumea. Toată Lumea a fost sigur că Cineva o va face. Oricine o putea face, dar Nimeni n-a făcut-o. Din această cauză, Cineva s-a supărat, pentru că era treaba lui Toată Lumea. Toată Lumea a crezut că Oricine putea să o facă, dar Nimeni nu și-a dat seama că Toată Lumea n-o va face. În final, Toată Lumea a dat vina pe Cineva când Nimeni n-a făcut ceea ce Oricine putea face.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

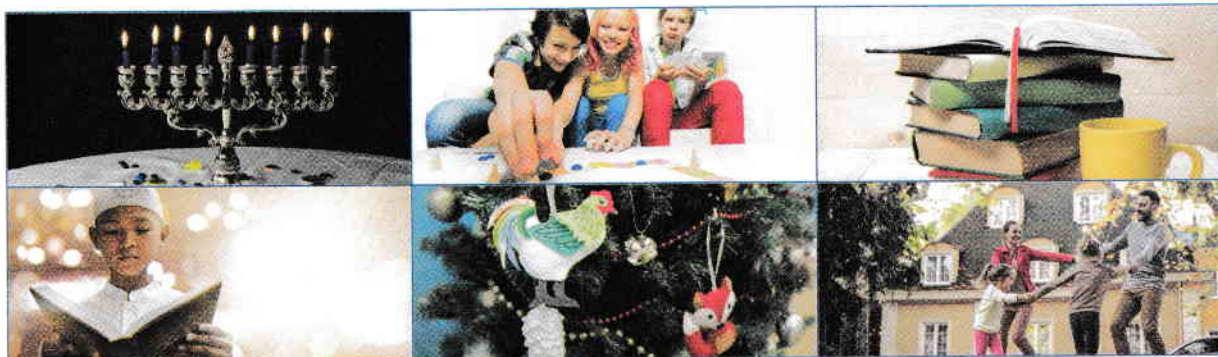
.....

Țimp pentru rezolvarea cerinței: 10 minute

- II Prezintă colegilor/membrilor familiei jocul preferat, folosind doar pantomima.**

Țimp pentru rezolvarea cerinței: 2 minute

- III Pune câte un titlu potrivit fiecăreia dintre imaginile alăturate (de exemplu, imaginea 1: Jocuri sau Timp liber). Descrie universul tău, într-un monolog oral cu titlul Eu și lumea din jurul meu, pe care să-l prezinți colegilor/membrilor familiei.**

Țimp pentru rezolvarea cerinței: 5 minute